

Uchwała EKZZ

„Zwiększanie jakości przygotowania zawodowego i kształcenia opartego na pracy”

przyjęta przez Komitet Wykonawczy EKZZ 11/12 marca 2014r.

Wstęp

Kształcenie oparte na pracy, zwykle łączone z przygotowaniem zawodowym dla młodych oraz dualnymi systemami szkolenia zawodowego, jest częścią polityki wspierającej przejście ze szkoły na rynek pracy. Jest ona włączona w szerszą politykę edukacyjną i szkoleniową powiązaną z kwestiami rynku pracy.

Komisja Europejska wraz z Parlamentem Europejskim i kilkoma krajami członkowskimi silnie podkreśliły kluczową rolę jaką schematy przygotowania zawodowego i dualne systemy mogą odegrać w przejściu z edukacji i szkoleń na rynek pracy oraz w zwalczaniu bezrobocia młodych i zjawiska braku wykształcenia zawodowego dotyczącego młodzieży w większości krajów UE.

Przeszkolenie zawodowe i dualne systemy były częścią strategii Pakietu na Rzecz Zatrudnienia (Ku odbudowie miejsc pracy, 18.04.12) jak też najważniejszymi instrumentami jakie miały być wdrożone przez państwa członkowskie w ramach Gwarancji dla Młodych oraz Inicjatywy na rzecz Zatrudnienia Młodych.

U fundamentów tych inicjatyw jest przekonanie Komisji, że generalnie edukacja i szkolenia, a w szczególności kształcenie oparte na pracy wraz z reformami rynku pracy mogą skutecznie zmniejszać bezrobocie w Europie.

Jako EKZZ nie podzielamy tej opinii, gdyż naszym zdaniem jedynie inwestycje i różnorodne polityki makroekonomiczne inne niż cięcia wydatków mogą przyspieszyć ożywienie gospodarcze i tworzyć miejsca pracy. Ponadto aby uniknąć wzrostu bezrobocia podstawą europejskiego zarządzania gospodarczego powinny być dobre i sprawiedliwe miejsca pracy oraz silny wymiar socjalny.

EKZZ uznaje, że dobra i nakierowana na pracę edukacja i szkolenia są kluczowe dla prowadzenia szerokich działań makroekonomicznych zwalczających recesję i bezrobocie, szczególnie wśród młodych. Jednocześnie jednak EKZZ podkreśla też, że edukacja i szkolenia obok badań naukowych powinny być elementami szerszej perspektywy jako elementy wspierające obywatelstwo i rozwój ludzi, a nie tylko jako narzędzia służące gospodarce i rynkowi pracy.

Na podstawie własnych analiz EKZZ aktywnie uczestniczyła w zainicjowaniu Europejskiego Sojuszu na rzecz Przygotowania Zawodowego, podpisanego w Lipsku 2 czerwca 2013 przez Komisję Europejską, europejskich partnerów społecznych i inne grupy.

EKZZ, wraz ze swoimi krajowymi i branżowymi organizacjami afiliowanymi jak też innymi partnerami społecznymi jest obecnie zaangażowana we wdrażanie Sojuszu i podejmuje działania aby osiągnąć ten cel.

Właściwie wdrożone schematy przygotowania zawodowego mogą znacznie poprawić proces przejścia ze szkoły na rynek pracy, zredukować niedopasowanie kwalifikacji na rynku pracy i zachęcać pracodawców do oferowania młodzieży dobrych miejsc pracy.

Musimy jednak uznać, iż w obecnej sytuacji gospodarczej, gdzie większość krajów wciąż tkwi w recesji lub stagnacji a kilka doświadcza bardzo wąskiego ożywienia, nie wszyscy pracodawcy są w stanie tworzyć nowe miejsca pracy lub prowadzić przygotowanie zawodowe we właściwy sposób.

Ponadto w Europie potrzebne jest powszechne zrozumienie czym powinno być dobre przygotowanie zawodowe, oraz jakie reformy są konieczne dla zapewnienia właściwej definicji i wdrażania schematów przygotowania zawodowego, jak też pełna ochrona jego adeptów.

W tym kontekście EKZZ stworzyła w latach 2012/13 roczny projekt zatytułowany „Ku europejskim ramom jakości przygotowania zawodowego i kształcenia opartego o pracę: najlepsze praktyki i wkład związków zawodowych”, który sfinansowała KE. Projekt ten badał przypadki przygotowania zawodowego, jak też rolę jaką odegrały w nich związki zawodowe w następujących krajach: Wielka Brytania, Holandia, Irlandia, Hiszpania, Niemcy, Cypr, Bułgaria, Dania i Estonia.

Raport końcowy projektu zawiera studium porównawcze i listę zaleceń, które są podstawą niniejszej Uchwały. Uchwała ta zawiera więc rezultaty dyskusji z konferencji końcowej projektu (15-16 października 2013) jak też opinie z Grupy Roboczej ds. Kształcenia Ustawicznego EKZZ.

Zalecenia EKZZ dla systemów przygotowania zawodowego

EKZZ wraz z organizacjami afiliowanymi zobowiązuje się do:

- a) Analizowania przeszkód na drodze właściwej i pełnej implementacji przygotowania zawodowego i dualnych systemów w jak największej liczbie krajów członkowskich
- b) Wdrażania działań związków zawodowych i partnerów społecznych oraz wspierania ich roli we wdrażaniu Europejskiego Sojuszu na rzecz Przygotowania Zawodowego oraz w negocjacjach i wdrażaniu krajowych reform.
- c) Zapewnienia jakości przygotowania zawodowego i systemów dualnych poprzez powiązanie ich z istniejącymi instrumentami kontrolującymi jakość na szczeblu UE i krajowym, aby ustanowić możliwe Europejskie ramy jakościowe dla przygotowania zawodowego.
- d) Zapewnienia właściwych warunków pracy i ochrony adeptów przygotowania zawodowego i młodzieży w trakcie uczenia opartego na pracy.

Zgodnie z tymi ogólnymi zobowiązaniami, EKZZ ustanawia następującą listę zaleceń kierowaną przede wszystkim do związków zawodowych, ale też innych partnerów społecznych oraz europejskich i krajowych instytucji zaangażowanych w rozwój i wdrażanie systemów dualnych oraz przygotowania zawodowego:

- e) Schematy przygotowania zawodowego powinny być jasno zdefiniowane w oparciu o propozycję CEDEFOP (Europejskie Centrum Rozwoju Edukacji Zawodowej ustanowione przez UE) „...systemowe, długoterminowe okresy szkoleniowe w miejscu pracy i instytucji edukacji lub szkoleń. Adept przygotowania zawodowego jest prawnie związany umową z pracodawcą i otrzymuje wynagrodzenie lub zasiłek. Pracodawca przyjmuje odpowiedzialność za umożliwienie szkolenia dającego określony zawód.”
- f) Schematy przygotowania zawodowego powinny być oparte na trwałych podstawach, krajowym prawie lub układach zbiorowych.
- g) Schematy przygotowania zawodowego powinny odpowiadać realnemu zatrudnieniu i kwalifikacjom potrzebnym pracodawcom w ramach branżowych i/lub krajowych priorytetów oraz jednocześnie rozwojowi osobistemu i ścieżce kariery adeptów przygotowania zawodowego.
- h) Schematy przygotowania zawodowego powinny nakładać na pracodawców wymóg formalnego zatrudnienia adeptów przygotowania zawodowego zawierającego prawa i obowiązki obydwu stron z poszanowaniem ogólnego prawa krajowego.
- i) Schematy przygotowania zawodowego powinny wymagać od instytucji szkoleniowych zawierania umów z adeptami przygotowania zawodowego zawierających prawa i obowiązki obydwu stron z poszanowaniem ogólnego prawa krajowego.
- j) Schematy przygotowania zawodowego powinny zapewnić, że adepci przygotowania zawodowego w okresie przeszkolenia będą otrzymywać od pracodawcy wynagrodzenie zgodnie z układem zbiorowym i/lub krajowym systemem płacy minimalnej.
- k) Schematy przygotowania zawodowego powinny być na wszystkich szczeblach zarządzane w ramach partnerstwa między partnerami społecznymi (związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców) wraz z władzami publicznymi i instytucjami szkoleniowymi.
- l) Schematy przygotowania zawodowego powinny gwarantować dobre i bezpieczne środowisko pracy, a władze publiczne wraz z partnerami społecznymi (związki zawodowe i organizacje pracodawców) powinny być odpowiedzialne za monitorowanie trwałości miejsc pracy i akredytacje zainteresowanych przedsiębiorstw. Przed rozpoczęciem przeszkolenia adepci przygotowania zawodowego powinni przejść przeszkolenie bhp.
- m) Schematy przygotowania zawodowego powinny oferować właściwe doradztwo adeptom przygotowania zawodowego przed, w trakcie i po przeszkoleniu.
- n) Schematy przygotowania zawodowego powinny dostarczać możliwości kontynuowania edukacji na poziomie wyższym (np. uniwersyteckim).
- o) Schematy przygotowania zawodowego powinny umożliwiać adeptom przygotowania zawodowego udział w procedurach oceny jakości.
- p) Schematy przygotowania zawodowego powinny obejmować szeroki zakres zawodów i oferować możliwość zatrudnienia dla wszystkich kobiet i mężczyzn.

- q) Schematy przygotowania zawodowego powinny być tworzone w oparciu o wiedzę, kwalifikacje i kompetencje wymagane w podstawowym i ponadpodstawowym systemie edukacji.
- r) Schematy przygotowania zawodowego powinny zawierać silny element szkoleniowy z wyraźną dominacją procesu nauczania w miejscu pracy oraz jasne zobowiązanie do rozwoju personalnego na rynku pracy i w społeczeństwie.
- s) Schematy przygotowania zawodowego powinny dostarczać wysokiej jakości szkolenia w miejscu pracy we współpracy z wykwalifikowanymi w tym celu fachowcami przedsiębiorstwa, oraz w instytucjach szkoleniowych zatrudniających nauczycieli o aktualnych kwalifikacjach.
- t) Schematy przygotowania zawodowego powinny być właściwie finansowane, a koszty sprawiedliwie dzielone między pracodawców a władze publiczne na regionalnym, krajowym i/lub europejskim szczeblu.
- u) Schematy przygotowania zawodowego powinny być oparte na kompetencjach i trwać tak długo, aby umożliwić adeptom przygotowania zawodowego umiejętności umożliwiające kompetentną i bezpieczną pracę.
- v) Adepti przygotowania zawodowego powinni być otoczeni opieką związków zawodowych tak, aby ich prawa były respektowane.
- w) Schematy przygotowania zawodowego powinny być certyfikowane przez kompetentne trójstronne organy zapewniające, że pozyskana wiedza, kwalifikacje i kompetencje są uznane na rynku pracy i w systemie edukacyjno-szkoleniowym.
- x) Schematy przygotowania zawodowego powinny oferować kwalifikacje, które są jasno zdefiniowane w Krajowych Ramach Kwalifikacji tak, aby umożliwić ścieżki rozwoju w kierunku innych poziomów i programów KRK.
- y) Schematy przygotowania zawodowego powinny zapewnić uznanie wiedzy, kwalifikacji i kompetencji pozyskanych na drodze szkolenia formalnego i nieformalnego.
- z) Schematy przygotowania zawodowego powinny zawierać zapisy dot. mobilności adeptów przygotowania zawodowego na szczeblu ponadgranicznym wewnątrz UE.

Związki zawodowe w Europie powinny nadal wykazywać swoją aktywność i wsparcie dla schematów przeszkolenia zawodowego wysokiej jakości. Powinny też głębiej współpracować z adeptami przygotowania zawodowego w miejscu pracy aby skuteczniej reprezentować ich interesy.